

Maa- ja metsätalousministeriö
Lainsäädäntöneuvos Maija Kaukonen
Neuvotteleva virkamies Kaisa Pirkola

Ministeriön vastine

12.11.2020

Maa- ja metsätalousvaliokunta
Eduskunta

Viite: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta (150/2020 vp)

Asia: Maa- ja metsätalousministeriön vastine asiantuntijalausunnoista

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta (150/2020 vp). Maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriön (jäljempänä *ministeriö*) lausuntoa asiantuntijalausunnoista, jotka on esitetty kyseisen valiokunnan asiantuntijakuulemisissa.

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö toteaa, ettei huomautettavaa. Oikeusministeriö tuo esille, että sen lausunnossa esitetyt näkökohdat on otettu hallituksen esityksen jatkovalmistelussa riittävästi huomioon.

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö on toimittanut hallituksen esityksen lausuntokierroksen yhteydessä 15.6.2020 antamansa lausunnon maa- ja metsätalousvaliokunnalle. Lausunnossaan se toteaa, että tukijärjestelmän toteuttamisesta aiheutuvat menot katetaan valtiontalouden kehyspäästösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa. Esitykseen on syytä täydentää, että tämä koskee myös Suomen metsäkeskukselle ja viranomaisille aiheutuvia menoja.

Ministeriö selvitti valiokuntakuulemisen yhteydessä 20.10.2020 tulevia määrärahakäytäntöjä metsitystukijärjestelmään liittyen. Vuodelle 2021 Suomen metsäkeskukselle tulisi metsitystukijärjestelmän hallinnointiin 5,25 henkilötyövuoden lisäys ja 0,368 miljoonan euron siirto Suomen metsäkeskuksen momentille maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteisiin suunnatuista määrärahoista. Lisäksi tehtäisiin tekninen muutos 0,315 miljoonan euron hallinnointimäärärahan siirrosta ELY-keskusten momentille (mom. 32.01.02). Nämä toteutetaan valtiontalouden kehyspäästösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriön mukaan perinnebiotooppien osalta ELY-keskukselta pyydettävä lausunto on merkittävässä roolissa, koska valtakunnallinen perinnebiotooppien inventointi on vielä kesken.

ELY-keskukselle tulisikin varata tarpeeksi aikaa ja resursseja myös mahdollisten maastotarkastusten tekoon. Ympäristöministeriö viittaa lausunnossaan luonnonsuojelulain muuttamisesta annettuun hallituksen esitykseen 116/2020 vp, joka koskee tukijärjestelmää niiden perinnebiotooppien kunnostukseen ja hoitoon, jotka jäävät maatalouden ympäristösopimusjärjestelmän ulkopuolelle ja on suunniteltu kunnostettavan osana Helmi-ohjelmaa. Ympäristöarvoiltaan merkittävänä myös näiden alueiden tulisi jäädä metsitettävien alueiden ulkopuolelle.

Ministeriö viittaa edellä selvittämäänsä menettelyyn, jossa ELY-keskuksille on tehty tekninen hallinnointimäärärahan siirto ELY-keskusten momentille, jolla pyritään varmistamaan lausun-
tomenettelyn edellyttämät resurssit. Ministeriön näkemyksen mukaan ELY-keskusten lausun-
nolla on korostunut rooli metsityksen ja ympäristöministeriön mainitun kartoitustyön yhteenso-
vittamisessa siten, että monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita ei metsitettäisi.

Turvepohjaisten alueiden osalta ympäristöministeriö tuo esille, että tietyillä kohteilla monimuotoi-
suusarvoja voitaisiin todennäköisesti lisätä tehokkaammin ennallistamalla tai perustamalla kosteik-
koja ja samalla edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista ja vesiensuojelun tavoitteita.

Ministeriö tuo esille hallituksen esityksestä (s. 25) seuraavan maininnan: *ELY-keskuksen olisi otettava kantaa ehdotetun 13 §:n 2 momentin mukaan metsityshakemuksen osalta sen edelly-
tyksistä luonnon monimuotoisuuteen, avoimen maaseutumaiseman säilyttämiseen sekä kaava-
rajoitteisiin. Lisäksi metsityskohteen soveltuvuus vesitalouden kannalta olisi tarvittaessa otet-
tava mukaan ELY-keskuksen lausuntoon. Tähän liittyen entisten turvetuotantoalueiden osalta ELY-keskus voisi harkintansa mukaan ottaa lausunnossaan esille myös mahdollisuuden alueen soveltuvuudesta kosteikkoalueeksi metsityksen sijaan, mikäli alue ei vesitalouden puolesta so-
vellu metsitettäväksi.*

Turvemaiden osalta ympäristöministeriö korostaa, että vanhojen turvetuotantoaluiden osalta tulee ottaa huomioon Natura 2000 -alueet metsittämisen yhteydessä.

Ministeriö sisällyttää metsityksestä annettavaan valtioneuvoston asetukseen Natura 2000 –alu-
eiden huomioon ottamisen metsitystuen myöntämisen yhteydessä entisten turvetuotantoaluei-
den osalta, jos metsitystuen hakemuksen kohteena olevan alueen läheisyydessä on kyseinen
alue.

Luonnonvarakeskus

Luonnonvarakeskus toteaa, että metsityksessä on mahdollista onnistua vain istuttamalla. Suonpoh-
jilla sen sijaan myös kylvö on hyvä viljelykeino. Suonpohjilla luontainen metsittyminen hieskoi-
vulle tapahtuu jo pelkän tuhkalannoituksen jälkeen. Koska luontainen metsittyminen on halpa ja hy-
vään tulokseen johtava metsityskeino suonpohjilla, se tulisi sallia.

Ministeriö esittää, että Luonnonvarakeskuksen lausunnon johdosta muutettaisiin alla oleva hal-
lituksen esityksen lakiehdotuksen 9 § siten, että kivennäismailla silloin, kun ne ovat entistä
maatalousmaata eli niin sanottuja peltoteittoja, voitaisiin metsitys toteuttaa vain istuttamalla
(merkitty keltaisella peitevärillä). Epäselvyyksien välttämiseksi muutosesitys olisi kytketty
vain mainittuihin aloihin, koska joissakin poikkeustilanteissa voi esiintyä tilanteita, joissa esi-
merkiksi entiselle maa-ainesten ottoalueelle, joissa ei ole otto-oikeuden haltijan kanssa sovittu

maisemoinnista ja siihen liittyvästä metsityksestä, haettaisiin metsitystä. Vähäisessä määrin kivennäismailla voi myös olla muita joutoalueita, kuten läjitäysalueita tai entisiä isoja varastoalueita, jotka eivät ole maatalousmaata eivätkä metsämaata ja joille metsitystukea haettaisiin. Alla olevassa pykälässä ovat mukana myös ministeriön asiantuntijakuulemisen yhteydessä valio-
kunnalle esittämät muutokset.

Ministeriö toteaa, että luontaisen uudistumisen hyväksyminen metsittämisen perustamistoi-
menpiteenä ei ole metsityksen yhteydessä tarkoituksenmukaista. Valtion varoilla ei ole tarkoi-
tustenmukaista tukea sellaisten metsiköiden perustamista, jotka muodostuvat luontaisesti il-
man kylvöä tai istuttamista.

9 § Metsityksen toteuttaminen

Metsitys on toteutettava turvepohjaisilla alueilla ja kivennäismailla, silloin kun viimeksi mainitut ovat entistä maatalousmaata, vain istuttamalla ja kivennäismailla sekä entisillä turvetuotantoalueilla istutta-
malla tai kylvämällä. Puulajin on oltava kasvupaikalle soveltuva. Metsityksessä käytettävän metsänvilje-
lyaineiston on oltava alkuperältään kasvupaikalle soveltuva. Istutustiheyden Kasvatustiheyden on oltava
puulajista riippuen 1-600-2-500 1300-2500 tainta hehtaarille. Kuitenkin istutustiheyden on aina oltava
vähintään 1000 tainta hehtaarille. Ennen metsityksen toteuttamista tarvittaessa maanpinta on käsiteltävä,
tehtävä metsityslannoitus ja pintakasvillisuuden torjunta sekä lievästi vesoittuneilla aluilla vesojen rai-
vaaminen.

Luonnonvarakeskus on tuonut lausunnossaan esille metsityksen haasteellisuuden, erityisesti pelto-
heittojen ongelmana olevan pintakasvillisuuden ja sen torjunnan. Luonnonvarakeskus korostaa lau-
sunnossaan, että metsityksen onnistumiseksi olisi erittäin tärkeää motivoida metsänomistajat teke-
mään mekaanista torjuntaa. Luonnonvarakeskus selvittää lausunnossaan myös ravinne-epätasapai-
nosta johtuvia ongelmia.

Ministeriö ottaa mahdollisuuksien mukaan Luonnonvarakeskuksen esittämän huomioon valtio-
neuvoston asetuksen valmistelun yhteydessä lakiehdotusta täydentävissä yksityiskohtaisissa
edellytyksissä.

Metsähallitus

Metsähallituksen mukaan hallituksen esitys on kannatettava ja huolella valmisteltu. Sen vaikutukset
Metsähallitukseen ovat välillisiä.

Ruokavirasto

Ruokavirasto toteaa, ettei sillä ole lausuttavaa kyseisestä hallituksen esityksestä.

Suomen metsäkeskus

Metsäkeskus ottaa lausunnossaan esille sen, että laki on tarkoitus panna toimeen ns. vähämerkityk-
sisenä eli de minimis -tukena ja sen, että metsäkeskus ei ole ennen hallinnoinut de minimis -tukia.
Uudesta tukimuodosta tulee aiheutumaan uusia raportointi-, ilmoitus- ja seurantavaateita niin met-
säkeskukselle kuin metsäomistajille.

Ministeriö toteaa, että metsitystuki toteutetaan vähämerkityksisenä tukena sen nopeamman käyttöönoton vuoksi. Tukitoimenpidettä ei pääsääntöisesti voida ottaa käyttöön ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän. Ennakkoilmoitusvelvollisuudesta on kuitenkin säädetty poikkeuksia. Ennakkoilmoitusvelvollisuutta ei ole, jos tuki myönnetään vähämerkityksisenä tukena eli niin sanottuna de minimis –tukena.

Metsäkeskus toteaa, että metsitystuen osalta on haluttu mahdollistaa vain hoitopalkkion maksaminen silloin kun rahoitus perustamiskustannuksiin on maksettu jotain muuta kautta. Tätä voidaan pitää hyvänä avauksena esimerkiksi yksityisesti rahoitettujen hiilinielususopimusten suuntaan. Hoitopalkkion hyödyntäminen näissä muilla varoilla rahoitettujen kohteiden tapauksessa voi jäädä vähäiseksi, koska metsityksen perustamistoimenpiteitä ei saa aloittaa ennen metsäkeskuksen tukipäättöstä metsitystuen myöntämisestä.

Ministeriö toteaa, että perustamistoimenpiteiden aloittamisen mahdollistaminen ennen tukipäättöstä ei ole mahdollista. Metsitystuella ei saa lakiehdotuksen 1 §:n mukaan heikentää luonnon monimuotoisuutta. Jos metsityksen toimenpiteet voitaisiin aloittaa ennen tukipäättöstä, olisi mahdollista, että hyvin tärkeitä kohteita luonnon monimuotoisuudelle metsitettäisiin. Myös maiseman avoimuuteen liittyvän edellytyksen arvioinnin vaikuttavuus heikkenisi. Tämän vuoksi ELY-keskuksen lausunto on erittäin tärkeä, koska sillä varmistetaan muiden tukiehtojen ohella, että suunniteltu metsitys ei heikennä luonnon monimuotoisuutta.

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y. (jäljempänä *MTK*) tuo esille, että tukea voidaan myöntää muulle alueelle kuin maatalousmaalle ja muulle kuin metsämaalle. MTK:n mukaan lain perusteella on epäselvää, milloin vesakoituneen alueen tulkitaan olevan metsämaata ja pitää lain perusteluja tältä osin ristiriitaisina. MTK:n mukaan 5 §:n perusteluissa todetaan, että myös entinen maatalousmaa katsotaan metsämaaksi silloin, jos se on jo istutettu taikka se on metsittynyt tai vesoittunut siten, että viljellen toteutettava metsittäminen on estynyt. Toisaalta 9 §:n perusteluissa, jotka koskevat ennen metsitystä tehtäviä esitöitä, edellytetään, että mikäli metsitettäväksi haettu alue olisi lievästi vesoittunut, alueelta olisi tarvittaessa raivattava sinne kasvaneet vesat.

Ministeriö toteaa, että vesakoitumisen osalta on kyse siitä, onko metsitettäväksi haettu alue vesoittunut siten, että vesoittuminen estää sen viljellen toteutettavan metsittämisen vai onko alue vain lievästi vesoittunut. Metsämaan ja maatalousmaan määritelmät pohjautuvat Tilastokeskuksen kansalliseen maankäyttöluokitukseen. Lakiehdotuksen 5 §:n 5 momentin mukaan *metsämaalla* tarkoitetaan tässä laissa aluetta, joka on Tilastokeskuksen käyttämän kansallisen maankäyttöluokituksen määritelmän mukaista metsämaata (F11). Metsämaaksi luetaan tässä määrittelyssä metsälle istutetut tai metsittyneet entiset maatalousmaat sekä ne entiset maatalousmaat, joilla vesoittuminen estää niiden luontaisen metsittymisen tai viljellen toteutettavan metsittämisen. Lievästi vesoittuneiden alueiden osalta todetaan samassa yhteydessä, että metsämaahan ei kuulu lievästi vesoittuneet, käytöstä pois jääneet pellot. Niiden osalta todetaan lisäksi, että ne kuuluvat luokkaan E21: Käyttämätön maatalousmaa. Viimeksi mainittu kuvaa ministeriön mielestä hyvin juuri joutoalueita. Metsitystuella ei ole tarkoituksenmukaista tukea sitä, että ensin raivattaisiin voimaperäisesti alue, jotta sille voitaisiin toteuttaa viljellen metsitys. Lievästi vesoittuneet alueet eivät edellytä mittavia raivaustoimia. Ministeriö kuitenkin to-

teaa, että käytännössä olosuhteet voivat vaihdella suurestikin metsitettäväksi haettavilla alueilla. Tämän vuoksi yksittäisessä tapauksessa on arvioitava se, milloin alue on jo luontaisesti metsittynyt. Tällaista rajanvetoa ei voida yksiselitteisesti säännöksissä määritellä. Lievän vesoittumisen on oltava puolestaan niin vähäistä, että se ei estä viljellen toteutettavaa metsittämistä, vaikkakin vesakkoa olisi jossain määrin poistettava. Tällaisia ovat tyypillisesti esimerkiksi entiset pellot, joiden sarkaojat ovat jonkin verran vesoittuneet.

MTK toteaa, että 6 §:ssä määritelty metsitystuen myöntämisen edellytykset, erityisesti kohdat 3 ja 4, on määritelty niin, että tuensaajan on mahdotonta ennakolta päätellä, onko kohde tukikelpoinen vai ei. Määrittelyn epämääräisyys on omiaan heikentämään tukijärjestelmän houkuttelevuutta ja näin järjestelmän kannustavuutta ilmaston kannalta positiivisiin investointeihin. MTK toteaa, että monimuotoisuudeltaan arvokkaat kohteet, joihin tukea ei voida myöntää, tulisi mahdollisimman yksiselitteisesti määritellä tukiehdossa. Pykälässä oleva määrittely ”ei heikennä luonnon monimuotoisuutta” ei millään tapaa ole riittävän tarkkarajainen. Kohtaa tulisi täsmentää lain esitöiden mukaisesti niin, että tukea metsitykseen ei myönnetä lakisääteisesti turvatuille monimuotoisuudelle arvokkaille kohteille eikä arvokkaille perinnebiotoopeille.

Ministeriö toteaa, että MTK viittaa lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohtaan, joista 1 momentin 3 kohdan mukaan metsitystuen myöntäminen edellyttäisi, että alue, jolle metsitystä haetaan, on sellainen, että metsitys ei heikennä luonnon monimuotoisuutta. Ministeriö korostaa, että maan eri osissa on hyvin suurta vaihtelevuutta luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeistä kohteista erilaisten kasvuolosuhteiden, kasvilajiston ja maankäytön historian, alueellisen sijoittumisen tai muun erityispiirteen vuoksi. Näistä tekijöistä johtuen ei ole mahdollista yksiselitteisesti määritellä niitä tekijöitä, joiden vallitessa metsitystuen edellytykset aina vallitsisivat. Ministeriö myös toistaa edellä jo todetun lakiehdotuksen 1 §:ssä säädetyn tavoitteen, että metsitystuella ei saa heikentää luonnon monimuotoisuutta. ELY-keskusten toimihenkilöt ovat työtehtäviensä kautta erikoistuneet erityisesti luonnon monimuotoisuuteen liittyviin asiakokonaisuuksiin ja siksi lausunnon pyytämällä ELY-keskuksesta on olennainen merkitys juuri lain tavoitteessa mainitun seikan varmistamisessa.

MTK toteaa, että 6 §:n 1 momentin 4 kohdassa viitataan myös avoimen maaseutumaiseman säilyttämiseen. Tältä osin tarkastelu tulisi MTK:n mukaan kohdistaa vain valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Lisäksi on syytä ottaa huomioon, että myös valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla on kohteita, jotka voivat hyötyä metsityksestä – erityisesti ottaen huomioon mahdollisuuden käyttää monipuolista puulajivalikoimaa maisemaa rikastuttavana tekijänä.

Lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 4 kohta edellyttää, että alueen, jolle metsitystä haetaan, olisi oltava sellainen, että sen metsitys ei olisi vastoin maakäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisia kaavarajoitteita. Ministeriö toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslaissa olevat valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet edellyttävät, että arvokkaat maisema-alueet otetaan huomioon alueiden käytössä. Ne tulee muun muassa sisällyttää maakuntakaavoihin. Viranomaisen on huolehdittava siitä, että erilaiset hankkeet eivät vaaranna arvokkaiden maisema-alueiden arvoa. Metsittämishakemusten käsittelyssä on siten otettava huomioon edellä mainitut maisema-alueet sekä niiden sisältyminen kaavoihin suoraan maakäyttö- ja rakennuslain nojalla.

Lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 4 kohta edellyttää, että alue, jolle metsitystä haetaan, olisi oltava sellainen, että sen metsitys ei olennaisesti vaikeuta avoimen maaseutumaiseman säilyttämistä. Ministeriö toteaa, että nykyiset arvokkaat maisema-alueet on valittu valtioneuvoston periaatepäätöksellä 25 vuotta sitten (5.1.1995). Kuten edellä on todettu, nämä arvokkaat maisema-alueet on sisällytetty maakuntakaavoihin. Vuosina 2010–2014 on ELY-keskuksissa ja maakuntien liitoissa tehty ympäristöministeriön johdolla päivitysinventointia. Metsityshakemusten lausuntomenettelyssä on arvioitava, onko haetulla metsityksellä toteutuessaan sellaisia vaikutuksia, jotka olennaisesti vaikeuttaisivat avoimen maaseutumaiseman säilyttämistä suhteessa edellä selvitettyssä päivitysinventoinnissa oleviin kohteisiin. Tästä asiakokonaisuudesta on tarkoitus säätää valmisteilla olevassa valtioneuvoston asetuksessa. On tärkeää, että mainitun laajan inventointityön tuloksia ei olennaisesti vaikeuteta metsityksen kautta.

MTK esittää, että ELY:n lausunnon tulisi laissa asettaa myös määräaika, jotta hankkeet eivät pitkän lausuntoajan vuoksi viivästyisi kohtuuttomasti.

Ministeriö tuo esille, että metsitettäviksi haettavien kohteiden ominaisuudet vaihtelevat hyvin paljon maantieteellisen sijaintinsa vuoksi ja myös paikkatietoihin perustuvan aineiston hyödyntämisessä on alueellista vaihtelevuutta. Lausunnon valmistelu edellyttäisi siten metsityshakemusten erilaisuudesta johtuen erilaista lausunnonantotarvetta. Metsitystukihakemuksen osalta on otettava kantaa moneen asiakokonaisuuteen kuten luonnon monimuotoisuuteen, avoimeen maaseutumaisemaan liittyvään edellytykseen, kaavarajoitteisiin, tarvittaessa alueen vesitalouteen ja tarvittaessa myös tehtävä rajanveto maatalousmaaksi katsottavan maan ja ei-maatalousmaan välillä. Tapauskohteisesti olisi myös tehtävä maastokäyntejä tai tietojen täydentämistä muun asiantuntijan toimesta. Lisäksi kohteiden maastotarkastukset ajoittuisivat kesäaikaan, jolloin resurssien riittävyys olisi haasteellista, koska maastotyöt muuhinkin tehtäviin liittyen ovat käynnissä. Edellä esitetyn perusteella ministeriö esittää näkemyksensä, että määräajan asettaminen lausunnonannolle ei ole käytännön syistä johtuen mahdollista.

MTK esittää, että viljelykäytöstä poistetun maatalousmaan osalta tulisi tukea myös 0,5 ha pienempien alueiden metsitystä aina 0,2 ha kokoon saakka, jos metsitettävästä alueesta muodostuu metsätalouden näkökulmasta tarkoituksenmukainen kokonaisuus. Tällöin hankkeen minimikoon (hakemukseen sisältyvän metsitettävän alan) tulisi olla yhteensä vähintään 0,5 ha, joka voisi koostua useammasta alueesta.

Ministeriö toteaa, että metsitystukeen oikeutetun alan minimivaatimus (0,5 hehtaaria) johtuu kyseisen minimialan vaikutuksesta metsäpinta-alan ja hiilinielujen lisäämisen huomioon ottamisessa kansainvälisissä arvioinneissa, pienten luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden säilyttämisen varmistamisesta sekä tukijärjestelmän hallinnollisen työmäärän hallinnan tarpeesta. Ministeriö toistaa myös edellä esiin tuomansa suuren vaihtelevuuden luonnon monimuotoisuuden osalta maan eri osissa. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita on muodostunut erilaisten kasvuolosuhteiden, kasvilajiston ja maankäytön historian, alueellisen sijoittumisen tai muun erityispiirteen vuoksi. Ministeriö korostaa luonnon monimuotoisuuden osalta sitä, että jos minimialaa pienennettäisiin, vaarannettaisiin pienten luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden kohteiden säilyttäminen. Tällöin säännös olisi ristiriitainen sekä hallitusohjelman että lakiehdotuksen pykälän kanssa, koska olisi riski siitä, että toimittaisiin lakiehdotuksen 1 §:n tavoitteen vastaisesti heikentämällä luonnon monimuotoisuutta.

MTK toteaa, että määritelmä (6 §:n 1 momentin 2 kohta) myös jättää ulkopuolelle johtoalueet, joita on palautumassa merkittävä määrä muuhun maankäyttöön ja jotka olisi tarkoituksenmukaista metsittää. Pykälässä tulisi erikseen mainita johtoalueet, joille asetettaisiin muita kohteita kapeampi, 15 metrin leveysvaatimus.

Ministeriö huomauttaa, että alle 20 metrin levyiset alueet metsittyvät luontaisesti johtoalueiden/sähkölinjojen vierimetsän ansiosta sen jälkeen, kun sähkölinja on poistettu. Tällöin ei voida katsoa olevan kompensoinnin tarvetta sellaisen lopputuloksen saamiselle, joka toteutuu ilman maanomistajan toimenpiteitäkin.

MTK tuo esille, että lakiesityksessä ei ole lainkaan otettu huomioon tilanteita, joissa metsitysvelvoitteen toteuttaminen estyy luonnontuhon tai muun vastaavan maanomistajasta riippumattoman syyn vuoksi. Mikäli metsitetty kohde tuhoutuu luonnontuhon (esim. hyönteistuhon, kasvitaudit, tulva) vuoksi, metsitysvelvoite tulisi lakkauttaa ilman tuen takaisinperintää. Kyseinen säädös tulee lisätä 18 §:ään.

Ministeriö tuo esille hallituksen esitykseen sisältyvän asiaan liittyvän (23 §:n säännöskohtaiset perustelut): *Käytännössä voi tulla eteen tilanteita, joissa alueelle istutettu tai kylvetty puulaji ei olekaan menestynyt esimerkiksi luonnontuhon vuoksi. Jos alueelle on kuitenkin syntynyt luontaisesti metsälain vähimmäisvaatimukset täyttävä taimikko, tilanne ei edellyttäisi jatkotoimia metsäkeskukselta, jos tukipäätöksen edellyttämät toimet on alkujaan tehty riittävän huolellisesti.* Ministeriö huomauttaa, että tilanteet arvioidaan yksittäistapauksittain valvonnassa. Metsitysvelvoitteen lakkauttaminen luonnontuhon vuoksi ei välttämättä ole tarpeen, kuten edellä olevasta viittauksesta käy ilmi.

Metsäteollisuus ry

Metsäteollisuus ry toteaa, että metsityksen kannustimilla tavoitellaan positiivisten ulkoisvaikutusten tuottamista. Siten kannustimien rajaaminen vain tietyille maanomistajajoukolle ei ole tarkoituksenmukaista. De minimis -muotoinen tukijärjestelmä jo itsessään varmistaisi sen, että suurten maanomistajien osuus tukirahoituksen kertymästä jäisi kokonaisuuden kannalta pieneksi.

Ministeriö toteaa, että tuensaajien määrittely on haluttu säilyttää nykyisen kestävä metsätalouden tukijärjestelmän mukaisena. Uuden tukijärjestelmän käyttöön ottamisessa vakiintunut käytäntö tuensaajan määrittelyn osalta katsottiin tarkoituksenmukaiseksi. Vähämerkityksisen tuen myöntämisen edellytyksenä on, että yhdelle taholle myönnetyn vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saa olla yli 200 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana. Myönnettävän metsitystuen määrä yksittäiselle tuensaajalle ei ole vaikuttanut käyttöön otettavan tuensaajaryhmän määrittelyyn.

Metsäteollisuus ry esittää, että 5 §:n 4 momentista poistetaan enintään yhden hehtaarin pinta-alarajoite, vaatimus rajoittua vain metsämaahan sekä vaatimukset puuvartisten kasvien taimista tai suokasvillisuudesta metsitysalueella. Metsäteollisuuden mielestä heikko viljelykunto on riittävä määritelmä sille, että metsitys ei kohdistu ruoantuotannon ydinalueille.

Ministeriö toteaa, että Metsäteollisuus ry:n viittaaman kohdan sisältö lakiehdotuksen 5 §:n 4 momentissa (2 virke) on kokonaisuudessaan seuraava: *Maatalousmaalla ei myöskään tarkoiteta ennen metsitystuen hakemista viljelykäytöstä poistettua aluetta, joka on ollut edellä tarkoitettun tukihakemuksen kohteena vuoden 2019 jälkeen, jos alueen viljelykunto on heikko, koko on enintään yksi hehtaari rajoittuen kokonaisuudessaan tai pääosin metsämaahan ja alueella on puuvartisten kasvien taimia, suokasvillisuutta tai muuta vastaavaa kasvillisuutta mutta alue ei kuitenkaan ole tässä laissa määriteltyä metsämaata.* Metsitystukijärjestelmä ei ole pellonmetsitysohjelma. Mainitulla lainkohdalla on tarkoitettu ottaa tukijärjestelmän piiriin erityisesti sellaisia peltolohkoja, joissa on jo ollut ongelmia niiden viljelyn kannalta, vaikka niitä on ilmoitettu tukien piiriin. Ongelmia on havaittu erityisesti tukivalvonnassa. Esimerkiksi alueella olevat puuvartisten kasvien taimet, suokasvillisuus tai muu vastaavaa kasvillisuus osoittavat, että kyseessä on pitkäaikaisempi alueen käyttämättömyys tai vajaakäyttö maataloustuotantoon vaikkakin alue on ilmoitettu tukihaussa. Varsinainen rajamääre tukihaun osalta on asetettu lakiehdotuksen 5 §:n 4 momentin 1 virkkeessä, jonka mukaan *maatalousmaalla ei kuitenkaan tarkoiteta viljelykäytöstä poistettua aluetta, joka ei ole ollut Euroopan unionin kokonaan tai osittain rahoittamien tukijärjestelmien hakemuksen kohteena vuoden 2019 jälkeen.* Maataloustukia ei siten tämän viimeksi mainitun lainkohdan mukaan ole saanut hakea vuoden 2019 jälkeen, jotta metsitystuki voitaisiin myöntää.

Metsäteollisuus ry esittää, että 6 §:n 1 momentin 2 kohdan 20 metrin vähimmäisleveysvaatimusta tulisi lieventää, jotta kannustimet kohdennettaisiin myös vanhojen sähkölinjojen metsitykseen.

Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa MTK:n esittämään samaan asiaan.

Metsäteollisuus ry toteaa, että lisäksi kyseisen momentin (6 §:n 1 momentti) 3 kohdan säännös on liian yleinen. Metsäteollisuus esittää, että kohta muutettaisiin muotoon ”metsitys ei heikennä arvokaiden perinnebiotooppien monimuotoisuutta”.

Ministeriö korostaa, että maan eri osissa on hyvin suurta vaihtelevuutta luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteista, jotka eivät kaikki ole perinnebiotooppeja. Kohteiden muodostumiseen on vaikuttanut erilaiset kasvuolosuhteet, kasvilajisto ja maankäytön historia, alueellinen sijoittuminen tai muu erityispiirre. Ministeriö myös toistaa edellä jo todetun lakiehdotuksen 1 §:ssä säädetyn tavoitteen, että metsitystuella ei saa heikentää luonnon monimuotoisuutta.

Lakiluonnoksen 12 §:ssä esitetään säädettäväksi ennen tukipäätöstä hankittavasta ELY-keskuksen sitovasta lausunnosta. Metsäteollisuus ry esittää, että pykäläluonnoksen ”on pyydetävä” muotoilu muutetaan ”on tarvittaessa pyydetävä” hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Ehdotetussa muodossa Suomen metsäkeskukselle jäisi harkintavaltaa ja siten selkeästi metsitykseen soveltuvista kohteissa voitaisiin välttää ELY-keskusten resurssien kuormitus.

Ministeriö viittaa edellisessä kappaleessa esiin tuomaansa olosuhteiden vaihtelevuuteen eri puolella Suomea. ELY-keskuksen virkamiehet ovat tehtäviensä kautta erikoistuneet erityisesti luonnon monimuotoisuuteen liittyvään asiakokonaisuuteen. Hakemuksen perusteella metsäkeskuksessa ei voida arvioida, mikä kohteen arvo on luonnon monimuotoisuuden kannalta juuri hakemuksen kohdealueella. Tästä syystä lausunnon pyytäminen ELY-keskukselta varmistaa luonnon monimuotoisuusarvojen säilyttämistä.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC. r.f

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC. r.f (jäljempänä *SLC*) esittää, että metsitettävän yhteneväisen alan minimikoko (0,5 ha) voisi olla pienempi, mikäli alueella voidaan saada muutamana pienemmän alueen kautta muodostettua 0,5 hehtaarin kokonaisala, joka esimerkiksi muodostaisi yhteneväisen metsäalueen jo olemassa olevan metsän kanssa.

Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa MTK:n esittämään samaan asiaan.

SLC ehdottaa, että monimuotoisuuden heikkenemiseen liittyviä näkökulmia tarkennettaisiin, jotta mahdollisilta epäselvyyksiltä välttyttäisiin.

Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa MTK:n esittämään samaan asiaan.

Vapo Oy

Vapo Oy toteaa, että entisillä turvetuotantoalueilla metsitystuella voidaan tehostaa ja nopeuttaa turvetuotannosta poistuneiden alueiden seuraavan maankäytön alkamista. Vapo Oy tuo esille, että turvetuotannosta poistuvilla alueilla suon pohjalle jäävän turvekerroksen paksuus vaihtelee johtuen pohjamaan laadusta ja muodoista. Tämän vuoksi turvetuotannosta poistuneiden alueiden pohjamaan laatu ja turvepaksuus eivät saa vaikuttaa negatiivisesti metsämaaluokitukseen ja tukipäätökseen.

Ministeriö toteaa, että tarkoituksena on, että entisten turvetuotantoalueiden osalta maksettaisiin sama tuki riippumatta alueen vaihtelevasta maalajista ja esimerkiksi turvetuotannosta poistuneiden alueiden osalta turvekerroksen paksuus ei ole seikka, joka vaikuttaisi tukipäätökseen.

Vapo Oy esittää, että lakiesityksen 4 §:ssä tuen saajiin sisällytetään myös yritykset ja yhteisöt. Entisistä turvetuotantoalueista merkittävä osa on muiden kuin luonnollisten henkilöiden tai niihin rinnastettavien hallussa. Vapo Oy korostaa, että kannustejärjestelmä tulee säätää erilaisia maanomistajia tasapuolisesti kohtelevaksi. Näin voidaan varmistaa, että merkittävä metsityspotentiaali tulee tehokkaasti hyödynnettyä.

Metsitystuen tuensaaja voi olla vain yksityinen maanomistaja lakiehdotuksen 4 §:n mukaan.

Ministeriö toteaa, että tuensaajien määrittely on haluttu säilyttää nykyisen kestävä metsätalouden tukijärjestelmän mukaisena. Uuden tukijärjestelmän käyttöön ottamisessa vakiintunut käytäntö tuensaajan määrittelyn osalta katsottiin tarkoituksenmukaiseksi.

Lakiesityksen 13 §:ssä esitetään säädettäväksi ennen tukipäätöstä hankittavasta ELY -keskuksen sitovasta lausunnosta. Vapo Oy esittää, että pykälän ensimmäisen momentin muotoilu "Metsäkeskuksen on pyydettävä" muutetaan muotoon "Metsäkeskuksen on tarvittaessa pyydettävä".

Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa Metsäteollisuus ry:n esittämään samaan asiaan.

Lisäksi Vapo Oy esittää, että lakiesityksessä ELY-keskuksen lausunnon antamiselle on määriteltävä lausunnonantaja.

Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa MTK:n esittämään samaan asiaan.

Vapo Oy:n näkemyksen mukaan metsäkeskuksella on tarvittava ammattitaito arvioida metsitykseen soveltuvia alueita. ELY -keskuksen sitova lausuntotarve tulisi rajata ainoastaan alueisiin, joilla todennäköisesti voisi olla merkittäviä luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavia arvoja. Määritellyllä lausunnonantoajalla varmistetaan, että tuen myöntämisen prosessi ei pitkity.

Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa Metsäteollisuus ry:n esittämään samaan asiaan.

Vapo Oy on ottanut lausunnossaan esiin YVA-menettelyn soveltamisen, johon viitataan lakiehdotuksen 14 §:n 2 momentissa. Vapo Oy esittää, että metsityksen tukipäätökseen liittyvä YVA-menettelyn tarve poistetaan 14 §:stä. Vapo Oy:n näkemyksen mukaan lakiesityksen perusteluissa esitetty YVA-menettelyn soveltaminen entisen turvetuotantoalueen metsittämiseen ei ole perusteltua.

YVA-menettelyä sovelletaan pääsääntöisesti suuriin, ympäristövaikutuksiltaan mittaviksi arviointuihin hankkeisiin. Toisaalta kuitenkin muukin hanke voi olla vaikutuksiltaan sellainen, jolla voi olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ministeriö toteaa, että YVA-menettelystä on säädetty ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (252/2017) ja arviointi YVA-menettelyn tarpeesta tehdään mainitun lain säännösten edellyttämässä tilanteissa. Lakiehdotuksen 11 §:n 2 momentin 1 kohdan ja 14 §:n 2 momentin sisältö eivät luo uuttaa velvoitetta metsityksen hakijalle suhteessa YVA-menettelyyn, vaan mainitut lainkohdat liittyvät metsitystukihakemuksen hakemusmenettelyyn ja tukipäätöksen valmistelussa huomioon otettaviin asioihin, joihin yhteyksiin viittaukset on katsottu tärkeiksi.

Vapo Oy huomauttaa myös, että 14 §:n 2 momentin perustelut entisten turvetuotantoalueiden YVA-menettelyn osalta ovat ristiriidassa 13 §:n toisen momentin ja sen perustelujen kanssa. 13 §:n perustelujen mukaan ELY-keskuksen sitovaa lausuntoa ei tarvita esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden osalta, jos hakemus kohdistuu kokonaisuudessaan entiselle turvetuotantoalueelle.

Ministeriö toteaa, että metsitystukihakemuksen osalta ELY-keskuksen on otettava kantaa mo-
neen asiakokonaisuuteen lausunnon antamisessa ja tarvittaessa kantaa on otettava myös alueen vesitalouteen. YVA-menettely ja lakiehdotuksessa tarkoitettu lausuntomenettely ovat eri asiakokonaisuuksia.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan lausuntomenettelystä ollaan tekemässä tarpeettoman byrokraattinen, kun kaikista tukihakemuksista tulee pyytää ELY-keskuksen lausunto. ELY-keskuksen keskeisimmät kannanotot tukihankkeesta annettavassa lausunnossa liittyvät luonnon monimuotoisuuteen ja alueen maatalouskäyttöön. Iso osa potentiaalisista metsityskohteista sijaitsee turvepelloilla, joilla harvoin on monimuotoisuusarvoja. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan metsäkeskus pystyisi asiantuntemuksellaan ratkaisemaan, tarvitseeko turvemaan kohteista pyytää ELY-keskuksen lausuntoa. Metsäkeskuksella on myös asiantuntemusta alueiden metsitysmahdollisuudesta vesitalouden kannalta.

Ministeriö toistaa edellä jo esiin tuodun, että maan eri osissa on hyvin suurta vaihtelevuutta luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeistä kohteista erilaisten kasvuolosuhteiden, kasvijaiston ja maankäytön historian, alueellisen sijoittumisen tai muun erityispiirteen vuoksi. ELY-keskusten toimihenkilöt ovat työtehtäviensä kautta erikoistuneet erityisesti luonnon monimuotoisuuteen liittyviin asiakokonaisuuksiin ja siksi lausunnon pyytämisellä ELY-keskuksesta on olennainen merkitys juuri lakiehdotuksen 1 §:ssä mainitun seikan varmistamisessa. Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan lain tavoitteena on metsitystä tukemalla lisätä metsäpinta-alaa ja hiilinieluja sekä vähentää kasvihuonekaasujen päästöjä metsitettävillä kohteilla luonnon monimuotoisuutta heikentämättä. Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä tehdyn selvityksen mukaan 92 % mahdollisista metsityskohteista on käytöstä poistuneita maatalousalueita ja näistä noin 25 % sijaitsee turvepohjaisilla alueilla. Suurin osa mahdollisista metsityskohteista sijaitsee siis kivennäismailla, joilla on turvepohjaisia alueita enemmän monimuotoisuusarvoja.

ELY-keskus esittää, että tukihakemukseen tulisi myös sisällyttää kohta, jossa tuen hakija antaa selvityksen siitä, että pelto ei ole enää vuoden 2019 jälkeen saanut tukijärjestelmiin liittyvää maataloustukea ja että alalla ei ole voimassa maataloustukiin liittyvää ympäristösopimusta. Samoin tulisi antaa selvitys vuoden 2019 jälkeen viljelykäytöstä poistetuista ja viljelykunnoltaan heikoista enintään yhden hehtaarin aloista, jotka aiotaan metsittää ja joille haetaan tämän lain mukaista metsitystukea. Tällä menettelyllä ELY-keskuksen tarve ottaa kantaa maatalousasiaan vähenisi ja osassa hakemuksia asian edelleen selvittäminen tulisi todennäköisesti tarpeettomaksi.

Ministeriö toteaa, että valmistelussa on parhaillaan maa- ja metsätalousministeriön asetus metsitystuen hakemuksessa esitettävistä tiedoista sekä hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä. Tarkoituksena on hakemuksessa edellyttää edellä ELY-keskuksen esille ottamien asioiden ilmoittamista. Ilmoitettujen tietojen osalta voidaan tehdä myös lakiehdotuksen 22 §:n 3 momentin mukaisia niin sanottuja ristiinajoja. Mainitun lainkohdan mukaan Ruokaviraston on metsäkeskuksen pyynnöstä tehtävä tarkoituksenmukaisin väliajoin Ruokaviraston ylläpitämän peltolohkokisterin tietojen ja niiden alueiden, joille metsitystukea on haettu, keskinäinen vertailu 5 §:ssä tarkoitetun metsitystukeen hyväksyttävän alueen varmistamiseksi.

ELY-keskus tuo esille, että jotta ELY-keskus voi antaa maanomistajia tasapuolisesti kohtelevan lausunnon, edellyttää lausunnon valmistelu usein maastokäyntiä, koska kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, niin todennäköisesti harvoista kohteista on riittävää olemassa olevaa luonnon monimuotoisuustietoa. Luotettava maastoinventointi voidaan kuitenkin tehdä Pohjois-Pohjanmaan olosuhteissa käytännössä kesä – syyskuun välisenä aikana. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi loka-kuussa tehdyn tukihakemuksen käsittely seisoo yli puoli vuotta.

Ministeriö toteaa, että metsitystukihakemuksen käsittelylle ei ole tarkoitus asettaa hakuaikaa. Tästä aiheutuu luonnollisesti se, että lausuntojen käsittelyajat muodostuvat eripituisiksi myös tästä johtuen. Loppuvuodesta toimitettujen hakemusten lausunnonantaminen voidaan hoitaa nopeasti vain selkeiden kielteistä lausuntoa edellyttävien tilanteiden osalta, esimerkiksi jos metsitystä haetaan arvokkaalle maisema-alueelle. Ministeriö on tietoinen siitä, että hyväksyttävien hakemusten osalta tilanne on ELY-keskuksen esittämä. Toisaalta kun hakuaikoja ei rajata tiettyyn ajankohtaan vuodessa, niin talviaikana saapuvien hakemusten osalta on mahdollista suunnitella niiden mahdolliset maastokäynnit ajoissa ja varata niihin tarvittava henkilökunta.

Suomen luonnonsuojeluliitto

Luonnonsuojeluliitto tuo lausunnossaan esille, että se pitää erittäin tärkeänä tukihakemuksesta pyydettyä ELY-keskuksen lausuntoa, jonka tavoitteena on varmistaa, ettei perinnebiotooppeja metsitetä. Tämän lisäksi olemassa oleva paikkatieto monimuotoisuuden kannalta tärkeistä kohteista on otettava täysimääräisesti huomioon tukialueita päätettäessä.

Ministeriö on valmistelemassa valtioneuvoston asetusta metsitykseen liittyen. Tarkoituksena on, että asetuksessa edellytettäisiin, että metsitystuen myöntämisen edellytysten arvioinnissa olisi selvitettävä käytettävissä olevien eri kartoitus-, selvitys- ja paikkatietoaineistojen avulla, sisältyykö metsityshakemuksen kohteena olevaan alueeseen tai sen osaan monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita. Näitä olisivat Luonnonsuojeluliiton edellä mainitsemat arvokkaat perinnebiotoopit tai muut vastaavat tärkeät monimuotoisuuskohteet taikka luonnonsuojelulain (1096/1996) 29 §:ssä tarkoitettujen suojeltujen luontotyyppien mahdolliset esiintymät. Lisäksi edellytettäisiin, että olisi selvitettävä, sisältyykö metsityshakemuksen kohteena olevaan alueeseen tai sen osaan jokin muu luontoarvoihin liittyvä alueellinen kartoitus tai selvitys, jolla voi olla merkitystä metsitystuen myöntämisen edellytysten arvioinnissa.

Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo lausunnossaan, että monimuotoisuuden ja vesistöjen kannalta paras lopputulos olisi saavutettu kilpailuttamalla kooltaan isompia hankkeita, jolloin tuki voitaisiin kohdentaa parhaiten sopiville alueille.

Ministeriö toteaa, että metsityksen tukijärjestelmän toteuttaminen kooltaan isompia hankkeita kilpailuttamalla olisi rajoittanut huomattavasti metsitettäväksi haettavien alojen määrää. Keskimääräinen koko metsitystuen hakemusta kohden on arvioitu 1,9 hehtaariksi.

Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo, että sekapuuston ja erityisesti lehtipuuston metsityksestä voisi saada korkeampaa metsittämisen tukea.

Ministeriö toteaa, että lakiehdotuksen 10 §:n 2 momentin mukaan metsitystuen määrä voidaan porrastaa myös luonnon monimuotoisuutta edistävien toimenpiteiden perusteella. Tukimääristä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ja edellä mainittu on tarkoitus ottaa huomioon tukimäärien tasossa.

Suomen luonnonsuojeluliitto tuo esille lausunnossaan maanmuokkauksen ja pintakasvillisuuden kemiallisen poistamisen mainiten erityisesti glyfosaatin.

Ministeriö toteaa, että hallituksen esitystä koskevan lausuntokierroksen jälkeen esityksen sisältöä on tarkennettu. Eduskunnan käsittelyssä olevan esityksen sisältö, jonka lausuntokierroksen versioon Suomen luonnonsuojeluliitto viittaa, on eduskunnalle toimitetussa seuraava: *Metsityksessä pääosa metsitettävistä joutoalueista on todennäköisesti hylättyjä peltoja. Niiden metsityksessä ongelmana on maaperään varastoitunut siemenpankki. Rikkakasvien siemenpankki koostuu maan pinnalla ja muokkauskerroksessa olevista elinkykyisistä siemenistä. Maanmuokaus rikkakasvien torjunnassa varmistaa osaltaan puuntaimien kasvuun lähtöä, mutta toisaalta se lisää ilmaan joutuvien hiilipäästöjen ja vesistökuormituksen kasvua. Metsityksen edut pitkällä tähtäyksellä ovat kuitenkin hiilidioksidipäästöjen kannalta positiivisia. Metsityksen yhtey-*

*dessä on vaikeissa rikkakasvitilanteissa mahdollista käyttää ohjeiden mukaisesti kasvinsuojelua-
aineita. Glyfosaatin hyväksyminen on voimassa vuoteen 2022. Aineen uudelleenarviointi on
alkanut ja päätös sen hyväksyttävyydestä tehdään arvioinnin jälkeen.*

Erkki Leppänen, maaseutusihteeri, Kivijärvi

Erkki Leppänen esittää, että lain tavoitteen saavuttaminen toteutetaan paremmin sisällyttämällä laki ja siihen suunnitellut määrärahat osaksi nykyistä Kemera-tukea.

Ministeriö viittaa hallituksen esityksessä Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset –kohdassa selvitettyyn. Metsitystukijärjestelmän olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2021 vähämerkityksisenä tukena. Metsitystukea ei kytketty uuden metsätalouden kannustejärjestelmän valmisteluun aikataulullisista syistä, koska metsitystukijärjestelmän voimaansaattaminen olisi mainitun valmistelun yhteydessä huomattavasti myöhentynyt. Jos metsitys olisi haluttu lisätä nykyiseen Kemera-tukijärjestelmään, se olisi jouduttu notifioimaan eli hyväksyttämään komissiolla omalla prosessillaan. Tukitoimenpidettä ei pääsääntöisesti voida ottaa käyttöön ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän. Ennakoilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos tuki myönnetään vähämerkityksisenä tukena. Metsitystuen sisällyttämistä osaksi metsätalouden uutta kannustejärjestelmää vuoden 2023 jälkeen voidaan tarkastella uuden kannustejärjestelmän valmistelun yhteydessä.

Erkki Leppänen esittää myös, että tuen saannin edellytyksenä tulisi olla yhteensä vähintään 0,5 hehtaarin ala, joka voi muodostua myös useammasta lohkokosta. Leppänen toteaa, että on olemassa myös alle 0,5 hehtaarin aloja, joita on tarkoituksenmukaista metsittää. Jos alle 0,5 hehtaarin aloja ei hyväksytä hakemukseen, on todennäköistä, että paljon soveltuvia alueita jää metsittämättä.

Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa MTK:n esittämään samaan asiaan.

Leppänen esittää lisäksi, että metsitystuen takaisinperintään ei saisi enää ryhtyä, kun toteutusilmoituksen toimittamisesta on kulunut kymmenen vuotta. Leppänen perustelee tätä sillä, että takaisinperinnässä tulisi olla yhdenmukainen käytäntö muiden Kemera-tukien kanssa. Pisimmillään kahdenkymmenen vuoden takaisinperintäaika on kohtuuttoman pitkä.

Lakiehdotuksen 8 §:n 4 momentin mukaan metsitysvervoite kestää kymmenen vuotta ja se alkaa 17 §:ssä tarkoitetun toteutusilmoituksen toimittamisesta. Metsitystukeen sovelletaan lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin mukaan myös valtionavustuslakia (688/2001). Valtionavustuslain 28 §:n 2 momentin mukaan valtionavustuksen, sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut valtionavustuksen tai sen viimeisen erän maksamisesta. Metsitystuen takaisinperintään ei saisi enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut viimeisen hoitopalkkion erän maksamisesta.

Kuitenkin lakiehdotuksen 20 §:n 2 momentin mukaan, jos kyse on metsitetyn alueen säilyttämisestä metsitysvervoitteen mukaisena metsämaana koskevan velvoitteen rikkomisesta, valtionavustuslain 28 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräaika lasketaan velvoitteen voimassaoloajan päättymisestä. Metsitystuen tavoitteena on metsäpinta-alan lisääminen. Jos valvonnassa tulee

esille tilanteita, joissa voidaan todeta, että metsämaan säilyttämistä on rikottu metsitysvelvoitteen voimassaoloaikana ja metsitetty alue on otettu esimerkiksi viljelykäyttöön velvoitteen voimassaoloaikana, takaisinperintäaika laskettaisiin metsitysvelvoitteen päättymisestä.

Leppänen viittaa Kemera-tukien takaisinperintään. Kemera-tuista säädetään kestävän metsätalouden määräaikaaisessa rahoituslaissa (34/2015). Kyseisen lain 40 §:ssä säädetään tuen palauttamisesta ja takaisinperinnästä. Pykälän 2 momentissa on vastaavanlainen lainkohta kuin lakiehdotuksen 20 §:ssä. Lainkohdan mukaan, jos kyse on hoito- ja kunnossapitovelvoitteen tai tien virkistyskäyttöä koskevan velvoitteen rikkomisesta, valtionavustuslain 28 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräaika lasketaan velvoitteen voimassaoloajan päättymisestä.

Leppänen kysyy, onko 21 §:n (Metsäkeskuksen valvontatehtävä) 1 momentin virke tarpeellinen: ”Tarkastusta ei saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.”

Ministeriö viittaa hallituksen esityksen Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys –kohdassa Leppäsen esiin nostamaan asiaan liittyen seuraavaan: *Perustuslakivaliokunta on käytännössään katsonut, että kotirauhan piiriin kohdistuvat tarkastusvaltuudet merkitsevät oikeutta puuttua merkittäväällä tavalla perustuslaissa jokaiselle turvattuun kotirauhan suojaan eikä tällaista valtuutta voida näin ollen antaa yksityiselle tavallisella lailla (PeVL 40/2002 vp, PeVL 46/2001 vp ja PeVL 43/2010 vp). Mainittuun perustuslakivaliokunnan käytäntöön liittyen lakiehdotuksen 21 §:n 1 momenttiin on sisällytetty nimenomainen maininta siitä, etteivät metsäkeskuksen tekemä tarkastus voi ulottua pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin. Lakiehdotuksen 21 §:n 1 momenttiin on noudatettavan menettelyn osalta sisällytetty myös viittaus hallintolakiin.*

Ministeriö toteaa, että Suomen metsäkeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka toiminnasta säädetään Suomen metsäkeskuksesta annetussa laissa (418/2011). Metsäkeskus on niin sanottua välillistä valtionhallintoa, jolle myönnetään valtionavustusta metsäkeskuslaissa säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamiseksi. Metsäkeskus ei siten ole viranomainen. Johtuen metsäkeskuksen oikeudellisesta muodosta, edellä mainittu Leppäsen esiin ottama asia on säädettävä lakiehdotuksessa. Metsäkeskuksen tarkastukset ovat joko paikan päällä eli maastossa suoritettavia tarkastuksia tai asiakirjatarkastuksia. Asiakirjatarkastukset hoidetaan yleensä niin, että metsäkeskus pyytää tarkastusta varten asiakirjat joko tuensaajalta tai tuensaajan asiamieheltä etukäteen. Lainkohta lakiehdotuksen 21 §:n 1 momentissa on kuitenkin tarpeen metsäkeskuksen oikeudellisen aseman vuoksi.

Paavo Ojanen, yliopistotutkija, Helsingin yliopiston metsätieteiden osasto

Paavo Ojanen tuo lausunnossaan esille, että puustoon sitoutuvan ja varastoituvan hiilen sekä turvekerrokseen varastoituneen hiilen määrän näkökulmasta paksuturpeisia alueita ei tulisi metsittää. Turvekerroksen hiilivarasto on erityisen suuri aloilla, joilla turvekerroksen paksuus on yli 30 cm ja tällöin pitkällä aikavälillä turpeen hiilivaraston suojeleu pitämällä suo märkänä olisi puuston hiilivaraston kasvattamista tärkeämpää. Ojanen toteaa lausunnossaan, että jos turvekerros on yli 30 cm paksu, tulisi turvemaa metsittämisen sijaan ensisijaisesti vettää turvekerroksen säilyttämiseksi.

Ministeriö toteaa, että metsityksen tavoitteena on lisätä metsäpinta-alaa sekä puustoon sitoutuvaa ja varastoituvaa hiiltä Suomessa. Metsitystukea kohdennetaan sellaisille alueille, joiden

metsittäminen on mahdollista, eikä kohteita siten ole rajattu turvekerroksen paksuuden mukaan. Turvekerroksen paksuus ei ole tuen myöntämisen ehto. ELY-keskuksen lausunnoissa on kuitenkin mahdollista ottaa kantaa myös alueen muihin vaihtoehtoihin käyttömuotoihin, kuten esimerkiksi alueen vettämiseen. Ministeriö tuo esille hallituksen esityksestä (s. 25) seuraavan maininnan: *Metsityskohteen soveltuvuus vesitalouden kannalta olisi tarvittaessa otettava mukaan ELY-keskuksen lausuntoon. Tähän liittyen entisten turvetuotantoalueiden osalta ELY-keskus voisi harkintansa mukaan ottaa lausunnossaan esille myös mahdollisuuden alueen soveltuvuudesta kosteikkoalueeksi metsityksen sijaan, mikäli alue ei vesitalouden puolesta sovellu metsitettäväksi.*

Sellaisilla turvemailla, joilla metsittäminen ei onnistu tai jos maanomistaja asettaa alueiden jatkokäytölle muita tavoitteita (esim. riistanhoidon), tulee vaihtoehdoksi alueiden uudelleen vettäminen. Toistaiseksi maanomistajalle ei kuitenkaan ole tarjolla kannustinta alueiden vettämiseksi. Osana hallitusohjelman toimeenpanoa ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman laatimista selvitetään mahdollisuuksia tarjota maanomistajille tai muille toimijoille kannustimia runsaspäästöisten, heikkotuottoisten turvealueiden vettämiseksi, sekä niiden jatkokäyttöön mm. riistakosteikkoina, märkäviljelyssä (paludiculture), tulvasuojelussa tai vesistöjen hoidossa pintavalutuskenttinä. Uudelleen vettäminen tulee kuitenkin tehdä riittävän laajoina kokonaisuuksina, jotta vettäminen ei haittaa viereisten alueiden kasvua/tuottoa, ja siten kustannustehokas toteuttaminen vaatii uudenlaisia valuma-alueiden työvälineitä. Lopuksi todettakoon, että metsänhoidon suosituksia uudistetaan suuntaan, jossa pyritään välttämään turhia ojien kunnostuksia ja vedenpinnan sääntely tehdään mahdollisimman paljon hyödyntämällä kasvavan puuston haihduntaa.